

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ ЗАПОРІЗЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

ВИТЯГ З РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ЗАПОРІЗЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

21 вересня 2017 р. № 23-рш

м. Запоріжжя

Справа № 02/29-17

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Запорізького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання відділу досліджень і розслідувань від 12.07.2017 № 02-103-спр та матеріали справи № 02/29-17 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції з боку публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Запоріжгаз» (69035, м. Запоріжжя, вул. Заводська, 7, код за ЄДРПОУ 03345716) (далі – Товариство, ПАТ «Запоріжгаз»)

ВСТАНОВИЛА:

До територіального відділення надійшли:

- заява гр.[Інформація з обмеженим доступом] (надалі – Заявник 1) щодо неправомірних дій ПАТ „Запоріжгаз”, які полягають у припиненні газопостачання до його помешкання;

- колективна заява мешканців [Інформація з обмеженим доступом] (надалі – Заявник 2) щодо неправомірних дій ПАТ „Запоріжгаз”, які полягають у припиненні газопостачання до їх будинку.

За результатами розгляду вищезазначених заяв, розпорядженням адміністративної колегії територіального відділення від 12.07.2017 № 52-р було розпочато провадження у справі № 02/29-17 за ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 5 частиною другою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу природного газу, шляхом повної відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання.

Згідно статуту (нова редакція), зареєстрованого виконавчим комітетом Запорізької міської ради від 05.09.2011 № 11031050011007465 (далі – Статут), Товариство створено на підставі наказу Державного Комітету України по нафті і газу № 120 від 14.03.1994 року, шляхом перетворення державного підприємства по газопостачанню та газифікації «Запоріжгаз» у відкрите акціонерне товариство, відповідно до Указу Президента України «Про корпоратизацію підприємств» від 15.06.1993 № 210/93.

Основним видом діяльності Товариства, згідно з Відомостями з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій (ЄДРПОУ) від 20.08.2015 реєстраційний номер 1524/2015 є розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні) трубопроводи (код за КВЕД 35.22).

ПАТ «Запоріжгаз» є ліцензіатом з розподілу природного, нафтового газу і газу (метану) вугільних родовищ (ліцензія НКРЕКП від 29.04.2015 АЕ № 642479), строк дії ліцензії з 14.04.2015 по 13.04.2020.

ПАТ «Запоріжгаз» є юридичною особою, здійснює господарську діяльність, надає платні послуги споживачам на договірних засадах, а отже, в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», є суб'єктом господарювання.

Дослідження становища ПАТ «Запоріжгаз» на ринку транспортування природного газу розподільними газовими мережами проведено у відповідності до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (із змінами) (далі – Методика).

Об'єктами дослідження є:

- ПАТ «Запоріжгаз»;
- послуга з транспортування природного газу розподільними трубопроводами (розподілу природного газу).

Визначення товару, основних продавців та покупців (споживачів) цього товару.

Відповідно до пункту 1.3 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу природного, нафтового газу і газу (метану) вугільних родовищ, затверджених постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України 13.01.2010 №10, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 15.01.2010 за №29/17324 (далі – Ліцензійні умови), розподіл (транспортування газу розподільними трубопроводами) - вид господарської діяльності з надання послуг з транспортування газу розподільними трубопроводами замовникам, що проводиться ліцензіатом відповідно до Ліцензійних умов за встановленими законодавством України правилами ціноутворення та на певній географічній території, з метою його доставки споживачам.

Відповідно до вимог Положення «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», затвердженого указом Президента України від 10 вересня 2014 року за № 715/2014, тариф на транспортування природного, нафтового газу і газу (метану) вугільних родовищ розподільними трубопроводами встановлює Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Беручи до уваги, що за визначенням у статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» товаром є будь-який предмет господарського обороту, в тому числі продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права (зокрема цінні папери), **товаром**, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище, є **послуга з транспортування природного газу розподільними трубопроводами**.

Діяльність, пов'язана з розподілом трубопроводами природного газу, провадиться за умови отримання відповідної ліцензії, яка видається національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг.

Таким ліцензіатом є ПАТ «Запоріжгаз» (до 14.04.2015 - ліцензія НКРЕ від 27.07.2010 АВ № 527258; з 14.04.2015 - ліцензія НКРЕКП від 29.04.2015 АЕ № 642479).

Таким чином, **продавцем** товару є ПАТ «Запоріжгаз».

Споживачами вказаної послуги є - фізичні особи (населення), які отримують природний газ відповідно до договорів про надання населенню послуг з газопостачання та використовують його для побутових потреб (приготування їжі, підігріву води та опалення житлових приміщень). Споживач - фізична або юридична особа чи фізична особа - підприємець, об'єкт якої підключений до газорозподільної системи Оператора ГРМ.

Споживачі, у тому числі побутові споживачі, для здійснення ними санкціонованого відбору природного газу з ГРМ та можливості забезпечення постачання їм природного газу їх постачальниками зобов'язані укласти договір розподілу природного газу з Оператором ГРМ, до газорозподільної системи якого в установленому законодавством порядку

підключений їх об'єкт (пункт 1 глава 3 розділ VI Кодексу).

Отже, забезпечення споживачів належними йому (його постачальнику) обсягами природного газу через газорозподільну систему ПАТ «Запоріжгаз» здійснює на підставі укладеного договору розподілу природного газу.

При цьому, послугу з транспортування природного газу розподільними трубопроводами фізичні особи (населення) оплачують через роздрібні ціни на природний газ для населення, встановлені НКРЕ (НКРЕКП), до складу яких включено і вартість послуги із транспортування природного газу розподільними трубопроводами.

Товарними межами досліджуваного ринку є послуга розподілу природного газу (транспортування природного газу розподільними трубопроводами), яка за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару не має еквівалентних товарів-замінників.

Територіальні (географічні) межі ринку визначено відповідно до Методики, шляхом установа мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів, що належить до групи взаємозамінних товарів, є неможливим або недоцільним.

Відповідно до пункту 2.1 Ліцензійних умов, однією з умов провадження господарської діяльності з розподілу газу є наявність у ліцензіата розподільних мереж, які перебувають у його власності чи користуванні.

Відповідно до пункту 2.1.3 Ліцензійних умов, провадження господарської діяльності з розподілу газу здійснюється газорозподільним підприємством лише на території, затвердженій НКРЕ. Територія провадження ліцензіатом господарської діяльності з розподілу газу – територія межі якої та схема розподільних газопроводів, що перебувають у власності чи користуванні ліцензіата, нанесені на географічну карту місцевості (пункт 1.3 Ліцензійних умов)

У ПАТ «Запоріжгаз» у власності перебувають діючі газорозподільні мережі, розташовані на території Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського та Приазовського районів).

Таким чином, територіальним (географічними) межами досліджуваного ринку є територія ліцензованої діяльності ПАТ «Запоріжгаз» - Запорізька область (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського та Приазовського районів), де розташовано газорозподільні мережі.

Часовими межами досліджуваного ринку, згідно із розділом 7 Методики, визначено січень – серпень 2017 року.

Відповідно до частини 1 статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

Внаслідок обумовлення особливих умов здійснення ліцензіатом діяльності з транспортування природного газу розподільними трубопроводами, наявна та потенційна конкуренція на вказаному ринку відсутня. Відтак, ПАТ «Запоріжгаз» є єдиним суб'єктом господарювання, який надає споживачам послугу з транспортування природного газу розподільними трубопроводами (розподілу природного газу) в територіальних (географічних) межах Запорізької області, де розташовано газорозподільні мережі, що перебувають у власності ПАТ «Запоріжгаз».

Враховуючи вищевикладене, ПАТ «Запоріжгаз» за підсумками січня 2017 року – серпня 2017 року займає монопольне (домінуюче) становище на ринку транспортування природного газу розподільними трубопроводами (розподілу природного газу) в територіальних (географічних) межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського та Приазовського району Запорізької області), де розташовані власні діючі газорозподільні мережі, як таке, що не має жодного конкурента на ринку.

Відносини між газопостачальними підприємствами, газорозподільними

підприємствами та фізичними особами (населенням) – споживачами газу, регулюються, зокрема:

- Кодексом газорозподільних систем, затвердженим постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) від 30.09.2015 № 2494, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 за № 1379/27824 (далі – Кодекс);

- Правилами постачання природного газу, затвердженими Постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2496 (далі – Правила №2496),

- Законом України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу»,

- Законом України «Про житлово-комунальні послуги»,

- Правилами безпеки систем газопостачання, затвердженими наказом міністерства енергетики та вугільної промисловості України 15.05.2015 №285, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 08.06.2015 за №674/27119 (далі – Правила безпеки).

Зазначеними нормативними актами регулюються, зокрема: порядок надання послуг населенню з газопостачання, порядок припинення газопостачання, правові, економічні та організаційні засади забезпечення всіх категорій споживачів вузлами обліку природного газу з метою запровадження повного комерційного (приладового) обліку природного газу.

Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу I, Оператор газорозподільної системи (далі - Оператор ГРМ) – суб'єкт господарювання, що на підставі ліцензії здійснює діяльність з розподілу природного газу газорозподільною системою, яка знаходиться у його власності або користуванні відповідно до законодавства, та здійснює щодо неї функції оперативно-технологічного управління.

Вимогами пункту 5 глави 2 розділу X Кодексу визначено, що установлення лічильників газу побутовим споживачам здійснюється відповідно до Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу».

Ознайомлення побутового споживача із запланованими датою та часом встановлення лічильника газу має бути підтверджено позначкою про вручення йому письмового попередження про встановлення лічильника газу, яке має бути надане побутовому споживачеві не пізніше ніж за десять робочих днів до запланованої дати встановлення лічильника газу (пункт 6 глава 3 розділ XI Кодексу).

Відповідно до пункту 1 глави 7 розділу VI Кодексу, Оператор ГРМ в установленому законодавством порядку має право припинити/обмежити газопостачання (розподіл природного газу) на об'єкт споживача (у тому числі побутового споживача) з дотриманням ПБСГ та нормативних документів, що визначають порядок обмеження/припинення природного газу, у таких випадках:

- 1) несвоєчасна та/або неповна оплата послуг згідно з умовами договору розподілу природного газу;

- 2) відсутність підтвердженого обсягу природного газу по об'єкту споживача та/або його постачальнику;

- 3) подання споживачем або його постачальником (який уклав з Оператором ГРМ договір на виконання робіт, пов'язаних з припиненням/обмеженням газопостачання споживачам) письмової заяви про припинення газопостачання;

- 4) відмова споживача від встановлення лічильника газу, що здійснюється за ініціативи та за кошти Оператора ГРМ, з урахуванням Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу»;

- 5) неповернення Оператору ГРМ заяви-приседнання до умов договору розподілу природного газу чи розірвання договору розподілу природного газу;

- 6) несанкціонований відбір природного газу або втручання в роботу ЗВТ чи ГРМ;

- 7) несанкціоноване відновлення газоспоживання;

- 8) визнання в установленому порядку аварійним станом газорозподільної системи та/або ліквідація наслідків аварій, спричинених надзвичайними ситуаціями техногенного, природного або екологічного характеру, та проведення ремонтно-відновлювальних робіт;

9) наявність заборгованості за несанкціонований відбір природного газу з ГРМ;

10) необгрунтована відмова від підписання акта наданих послуг та/або акта приймання-передачі природного газу (норма застосовується по об'єкту споживача, що не є побутовим);

11) в інших випадках, передбачених законодавством.

У разі якщо припинення газопостачання (розподілу природного газу) на об'єкт побутового споживача буде здійснюватися у випадках, визначених у підпунктах 1 - 6 (крім випадку подання споживачем письмової заяви про припинення газопостачання), 9 цього пункту, Оператор ГРМ має надати повідомлення про припинення газопостачання/розподілу природного газу побутовому споживачу не менше ніж за три доби до запланованої дати припинення газопостачання (розподілу природного газу). При цьому в повідомленні мають бути зазначені підстави та дата припинення газопостачання (розподілу природного газу).

Право ініціювати Постачальником припинення постачання природного газу побутовому споживачеві визначено також пунктом 23 Правил №2496.

Всі об'єкти систем газопостачання і газове обладнання перед їх підключенням до діючих газопроводів, а також після ремонту підлягають зовнішньому огляду і опресовуванню повітрям. Пуск газу в газопровід без його зовнішнього огляду та контрольного опресовування не допускається (пункт 7.17 Правил безпеки).

Відповідно до пункту 7.20 Правил безпеки, контрольне опресовування внутрішніх газопроводів і газового обладнання житлових і громадських будинків повинно проводитися тиском 500 даПа.

Падіння тиску не повинно перевищувати 20 даПа за 5 хвилин.

Підлягає відключенню від системи газопостачання обладнання житлових і громадських будинків із встановленням заглушки за умови:

- наявності витоків газу;
- несправної автоматики безпеки;
- несправностей оголовків димових і вентиляційних каналів;
- відсутності тяги в димових і вентиляційних каналах;
- самовільного підключення газових приладів і пристроїв споживача до системи газопостачання;
- не забезпечення власником (балансоутримувачем та/або орендарем (наймачем)) технічного обслуговування згідно з вимогами пункту 5.4 цієї глави;
- не відповідності системи газопостачання житлового будинку проектній та виконавчо-технічній документації (пункт 5.7 Правил безпеки).

Відповідно до вимог пункту 3 глави 3 розділу I Кодексу, споживачі, у тому числі побутові, та суміжні суб'єкти ринку природного газу, які фізично підключені до ГРМ, забезпечуються цілодобовим доступом до ГРМ та можливістю розподілу (переміщення) природного газу ГРМ у порядку, визначеному в розділі VI цього Кодексу.

Взаємовідносини, пов'язані з розподілом природного газу споживачам, у тому числі побутовим споживачам, підключеним до/через ГРМ, включаючи забезпечення Оператором ГРМ цілодобового їх доступу до ГРМ для споживання (розподілу) належного їм (їх постачальникам) природного газу, регулюються договором розподілу природного газу, укладеним між Оператором ГРМ та споживачем відповідно до вимог глави 3 розділу VI цього Кодексу (пункт 5 глава 3 розділ I Кодексу).

Згідно з вимогами пункту 6 глави 3 розділу I Кодексу, на підставі укладеного договору розподілу природного газу Оператор ГРМ:

- присвоює споживачу, у тому числі побутовому споживачу, персональний ЕІС-код суб'єкта ринку природного газу та передає його Оператору ГТС для оперативної ідентифікації споживача при визначенні його (або його постачальника) підтверджених обсягів природного газу та запровадженні процедури зміни його постачальника;
- надає послугу споживачу із забезпечення цілодобового доступу до ГРМ в межах приєднаної потужності його об'єкта для можливості споживання ним відповідних об'ємів природного газу, виділених постачальником природного газу.

Отже, відповідно до вищезазначених нормативних актів, Оператор ГРМ укладає індивідуальний договір розподілу природного газу безпосередньо з кожним споживачем послуг (мешканцем конкретної квартири), а не колективний договір зі споживачами всього багатоквартирного будинку.

Договором розподілу природного газу визначені права та обов'язки (вносити своєчасно та в повному обсязі оплату, забезпечувати безперешкодний та безплатний доступ на власні об'єкти чи земельну ділянку представникам Оператора ГРМ, отримувати цілодобовий доступ до газорозподільної системи в межах величини приєднаної потужності його об'єкта та передачу належних Споживачу об'ємів (обсягів) природного газу з належним рівнем надійності, безпеки, якості та величини його тиску тощо) безпосередньо певного споживача послуг, з яким укладено договір.

1. Як йдеться з матеріалів розгляду заяви гр. [Інформація з обмеженим доступом] , 27 березня 2017 року до його помешкання було припинено постачання природного газу.

За інформацією ПАТ «Запоріжгаз» (лист від 14.04.2017 №Zp05.2-ЛВ-6296-0417), припинення газопостачання мешканцям квартир № [Інформація з обмеженим доступом] будинку № [Інформація з обмеженим доступом] по вул. [Інформація з обмеженим доступом] було здійснено по причині встановлення Товариством побутовому споживачу (мешканцю квартири №5) лічильника газу на виконання Інвестиційної програми ПАТ «Запоріжгаз», затвердженої постановою НКРЕКП від 24.03.2016 №393 у складі Плану розвитку газорозподільної системи на 2016 – 2025 роки.

Водночас, споживача квартири № [Інформація з обмеженим доступом], про заплановану дату та час встановлення в його помешканні лічильника газу, Товариством не було письмово попереджено, як це передбачено Кодексом.

Для проведення робіт зі встановлення лічильника газу в квартирі № [Інформація з обмеженим доступом] будинку № [Інформація з обмеженим доступом] по вул. [Інформація з обмеженим доступом] (згідно з наряд-допуском на виробництво газонебезпечних робіт у газовому господарстві від 27.03.2017 №279) працівниками ПАТ «Запоріжгаз» 27.03.2017 було відключено стояк квартир № [Інформація з обмеженим доступом] (тобто і квартиру Заявника) від газопостачання.

Але, в зв'язку з відсутністю доступу до квартири № [Інформація з обмеженим доступом] , будь-які роботи по встановленню лічильника газу працівниками Товариства не проводились.

Для поновлення газопостачання до газових приладів, які встановлені в квартирах № [Інформація з обмеженим доступом] , відповідно до вимог Правил безпеки, Товариством було проведено контрольне опресування газопроводу (стояку квартир № [Інформація з обмеженим доступом]), за результатами якого падіння тиску по вказаному стояку склало 26 мм вод. ст. за 5 хв., що є більш допустимого за Правилами безпеки, про що було складено відповідний акт від 27.03.2017 (далі – Акт). Водночас, причин витоку газу встановити в цей день було неможливо, оскільки не було доступу до всіх квартир по стояку.

Кран вводу по стояку квартир № [Інформація з обмеженим доступом] ПАТ «Запоріжгаз» було перекрито з встановленням пломби (про що було зазначено в Наряді-допуску №279).

За поясненнями ПАТ «Запоріжгаз» (лист від 14.04.2017 №Zp05.2-ЛВ-6296-0417), відновити газопостачання по стояку було неможливо, з причини падіння тиску під час перевірки щільності внутрішньобудинкової системи газопостачання по газовому стояку вище допустимої норми.

При повторних проведеннях контрольних опресувань газопроводу тиском 500 мм вод. ст. в житловому будинку по вул. [Інформація з обмеженим доступом] (по стояку розташування квартир № [Інформація з обмеженим доступом]) 31.03.2017, 03.04.2017, 04.04.2017 та 05.04.2017 падіння тиску також перевищувало допустиму величину. Однак, відповідно до актів випробування від 31.03.2017, від 03.04.2017, від 04.04.2017 та від 05.04.2017:

- за результатами огляду системи газопостачання в квартирах №№ [Інформація з обмеженим доступом] (допуск до яких надавався працівникам Товариства) порушень (нешільностей) не було виявлено;

- доступу не було тільки в квартиру № [Інформація з обмеженим доступом] .

Тобто, вже **31 березня 2017 року** працівники ПАТ «Запоріжгаз» знали, що нещільність системи газопостачання знаходилась саме в квартирі № [Інформація з обмеженим доступом] , проте контрольне опресування газопроводу тиском 500 мм вод. ст. в житловому будинку № [Інформація з обмеженим доступом] по вул. [Інформація з обмеженим доступом] по стояку квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] проводилось фахівцями ПАТ «Запоріжгаз» до 5 квітня 2017 року (3, 4, 5 квітня).

При цьому, абонент, який мешкає за адресою: м. Запоріжжя, вул. [Інформація з обмеженим доступом] , кв. [Інформація з обмеженим доступом] , вже **03.04.2017** надав допуск працівникам ПАТ «Запоріжгаз» у своє приміщення (лист Товариства від 27.04.2017 №Zp05.2-ЛВ-7275-0417).

Газопостачання на стояк було поновлено ПАТ «Запоріжгаз» лише 06 квітня 2017 року, після відключення **06.04.2017** від газопостачання газового обладнання в квартирі № [Інформація з обмеженим доступом] шляхом встановлення інвентарних заглушок.

Таким чином, мешканці квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] стали заручниками взаємовідносин ПАТ «Запоріжгаз» з мешканцем квартири № [Інформація з обмеженим доступом] . Споживачі квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] несуть колективну відповідальність за не допуск до газових приладів в іншому приміщенні (квартирі № [Інформація з обмеженим доступом]), яка не перебуває в їх власності або користуванні, що не передбачено чинним законодавством.

Замість того, щоб відключити, відповідно до пункту 5.7 Правил безпеки, від газопостачання лише газові прилади споживача, який мешкає у квартирі № [Інформація з обмеженим доступом] , як це передбачено пунктом 5 глави 7 розділу VI Кодексу, ПАТ «Запоріжгаз» безпідставно на декілька діб позбавило мешканців квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] послуг з розподілу природного газу.

Отже, не вжиття Товариством відповідних заходів щодо поновлення послуги з розподілу природного газу (газопостачання), призвело до того, що споживачі квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] , залишались без цієї послуги.

Водночас, слід зазначити, що природний газ, який надходить до багатоквартирного житлового будинку за адресою: вул. [Інформація з обмеженим доступом] м. Запоріжжя (де мешкає Заявник), використовується його мешканцями не тільки для приготування їжі, підігріву води а і для опалення, тобто комплексно.

Таким чином, Заявнику (разом із споживачами, квартири яких розташовані на одному стояку із Заявником) з боку ПАТ «Запоріжгаз» було відмовлено в наданні послуги з розподілу природного газу за відсутності альтернативних джерел придбання цієї послуги.

2. Відповідно до колективної заяви мешканців будинку № [Інформація з обмеженим доступом] по вул. [Інформація з обмеженим доступом] бригади (далі – Будинок), (стояк квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом]) (далі – Заявники) вони більше місяця не отримували послугу з розподілу природного газу.

В квітні 2017 року, відповідно до затвердженого Графіку планового технічного обслуговування (ПТО) внутрішньобудинкового газового обладнання на 2017 рік та Графіку планової перевірки щільності споруд систем газопостачання (ВБСГ) і газових приладів на 2017 рік, працівниками Товариства проводились роботи з ПТО та з перевірки щільності ВБСГ Будинку.

Згідно з „Актом планового випробування ГМВГ на щільність повітрям під тиском 500 даПа (мм.вод.ст.)” від 24.04.2017 (далі – Акт випробування) працівниками Товариства було проведено випробування на щільність ГМВГ квартир по стояку №№ [Інформація з обмеженим доступом] Будинку. Відповідно до цього Акту випробування:

«Фактичне падіння тиску протягом 5 хвилин становило **32 мм.вод.ст.** при допустимому

20 даПа (мм.вод.ст.), що не відповідає вимогам пункту 7.20 Правил безпеки;

Газ на стояк не пущено; немає доступу в квартири № [Інформація з обмеженим доступом] » (мова оригіналу).

За результатами наступних контрольних опресувань газопроводу тиском 500 мм.вод.ст. в Будинку по стояку квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] , які проводилось фахівцями ПАТ «Запоріжгаз» з **27 квітня до 25 травня 2017 року** (щоденно, крім вихідних), також падіння тиску перевищувало допустиме значення. При цьому, доступу для огляду газових приладів не було тільки в квартиру № [Інформація з обмеженим доступом] . Водночас, в Актах випробування (від 27.04.2017 до 25.05.2017) не зазначалось про виявлені порушення (нещільності) в системі газопостачання квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] . Тобто, падіння тиску у газопроводі більш допустимого обумовлювалось негерметичністю квартирного газопроводу та газових приладів у квартирі № [Інформація з обмеженим доступом] .

Тобто, вже **27 квітня 2017 року** працівники ПАТ «Запоріжгаз» знали, що нещільність системи газопостачання знаходилась саме в квартирі № [Інформація з обмеженим доступом], проте фахівцями ПАТ «Запоріжгаз» до 30 травня 2017 року не було застосовано будь-яких заходів для відновлення газопостачання мешканцям квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] .

Відповідно до вимог пункту 5.7 Правил безпеки, підлягає відключенню від системи газопостачання обладнання житлових і громадських будинків із встановленням заглушки за умови, зокрема:

- наявності витоків газу;
- несправної автоматики безпеки;
- несправностей оголовків димових і вентиляційних каналів.

Проте, замість того, щоб відключити, відповідно до пункту 5.7 Правил безпеки, від газопостачання лише газові прилади споживача, який мешкає у квартирі № [Інформація з обмеженим доступом] , як це передбачено пунктом 5 глави 7 розділу VI Кодексу, ПАТ «Запоріжгаз» впродовж місця позбавило послуг з розподілу природного газу і споживачів квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] .

Мешканці будинку, під'їзду, стояка не повинні бути заручниками ситуації та нести відповідальність за невиконання окремим споживачем (мешканцем окремої квартири, з яким укладено договір) своїх обов'язків.

Відповідно до вимог пункту 4.12 Положення про порядок технічного обслуговування внутрішньобудинкових систем газопостачання житлових будинків, громадських будівель, підприємств побутового та комунального призначення, затвердженого наказом Державної Акціонерної Холдингової Компанії „Укргаз” від 30.07.1997 №35, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 02.10.1997 за № 451/2255 (далі – Положення про ПТО), за підсумками ПТО або ТОЗ СПГГ складає і надає власнику ВБСГ перелік недоліків, виявлених під час ПТО чи ТОЗ, які повинні бути усунені, а саме:

- відсутність тяги в димових і вентиляційних каналах;
- наявність елементів ВБСГ, які потребують заміни або ремонту;
- наявність газопроводів та запірних пристроїв, які потребують очищення від корозії і пофарбування;
- незабезпечення вільного доступу до газопроводів та запірних пристроїв.

Згідно з „Актом про підсумки планового технічного обслуговування ГМВГ або технічного обслуговування за заявками” від 28.04.2017 (далі – Акт про підсумки ПТО) система газопостачання відповідає проекту, знаходиться в технічно справному стані, укомплектована та придатна до експлуатації; не виявлено порушень під час проведення технічного обслуговування ГМВГ.

Отже, за результатами проведення ПТО в будинку за адресою вул. [Інформація з обмеженим доступом] жодних недоліків та зауважень (в тому числі і про забезпечення вільного доступу до газопроводів та запірних пристроїв), як це передбачено вимогами пункту

4.12 Положення про ПТО не зазначено.

Відповідно до заявки від 30.05.2017 №5702 щодо відсутності газу на газових приладах, аварійно-диспетчерською службою було обстежено газову плиту ПГ-4, встановлену в квартирі №[Інформація з обмеженим доступом] та виявлено багаточисельні витоки. Газова плита ПГ-4 відключена від газопостачання шляхом встановлення заглушки на газопровід, який було опломбовано пломбою №38084472 (лист ПАТ «Запоріжгаз» від 31.05.2017 № Zp05.2-ЛВ-9660-0517) про що складено Акт про припинення/обмеження газопостачання від 30.05.2017 №5702.

Тобто, лише **30.05.2017** працівниками Аварійно-диспетчерської служби було відновлено газопостачання на стояк квартиру №№ [Інформація з обмеженим доступом] .

Отже, споживачі цих квартир, в порушення їх прав, визначених вимогами Кодексу та Договором розподілу природного газу щодо отримання цілодобового доступу до газорозподільної системи, безпідставно більше місяця залишались без цієї послуги.

Слід зазначити, що статтею 17 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено порядок доступу до житла та іншого володіння для ліквідації аварій, проведення оглядів технічного стану, перевірки показань засобів обліку, а саме:

- у невідкладних випадках, пов'язаних з урятуванням життя людей та майна, може бути здійснене проникнення до житла та іншого володіння особи для проведення в них огляду та ліквідації аварій без отримання згоди споживача (несанкціонований доступ) у порядку, встановленому цією статтею (пункт 3 статті 17 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»).

- якщо споживач відсутній і при цьому немає можливості встановити зв'язок з ним з метою його інформування про необхідність негайного прибуття до приміщення або він відмовляється допустити в займані ним приміщення представників виконавця/виробника і при цьому є об'єктивні підстави вважати, що аварія, неполадки, які унеможливають надання житлово-комунальних послуг іншим споживачам, відбулися саме в цих приміщеннях, - доступ у приміщення відбувається без отримання згоди споживача (несанкціонований доступ) (пункт 4 статті 17 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»);

- представник виконавця/виробника попереджає споживача, який присутній, але відмовляється допустити до житла та іншого володіння, про здійснення несанкціонованого доступу (пункт 5 статті 17 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»);

- під час несанкціонованого доступу на аварійно-ремонтну бригаду покладаються, зокрема, такі обов'язки:

- здійснення огляду місця аварії, неполадки, що унеможливають надання житлово-комунальних послуг іншим споживачам;

- проведення ремонтних та відновлювальних робіт (пункт 7 статті 17 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»);

За інформацією ПАТ „Запоріжгаз” (лист від 27.08.2017 № Zp05/2-KD-11845-0617) „випадок припинення газопостачання за адресою по вул. [Інформація з обмеженим доступом] не є невідкладним випадком, пов'язаним з урятуванням життя людей та майна, а отже в частині запровадження несанкціонованого доступу були відсутні передбачені законом підстави” (мова оригіналу).

Проте, наявність нещільності системи газопостачання (яка знаходилась в квартирі № 133) була ознакою неполадок, які унеможливають надання житлово-комунальних послуг іншим споживачам, що надає право для доступу у приміщення без отримання згоди споживача (несанкціонований доступ) у відповідності з пунктом 4 статті 17 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».

Тобто, для усунення витоку газу, який відбувався саме в квартирі № [Інформація з обмеженим доступом], Товариство мало право, відповідно до вимог статті 17 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», здійснити несанкціонований доступ до цього приміщення для усунення неполадок системи та обладнання газопостачання, які призвели до

витоку газу.

Відповідно до вимог пункту 3.4 Положення про ПТО, технічне обслуговування газопроводів і газового обладнання житлових будинків та громадських будівель, підприємств побутового та комунального призначення в населених пунктах України здійснюється СПГГ згідно з договорами з власниками зазначених об'єктів.

Відповідно до договору на планове технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем газопостачання (що є Додатком № 2 до Положення про ПТО), який укладається між власником внутрішньобудинкової системи газопостачання (Замовником) та підприємством газопостачання та газифікації, Замовник зобов'язується зокрема:

- забезпечувати в будь-який час доби безперешкодний доступ працівників СПГГ до всіх підвалів, технічних коридорів і підпілля, а також до нежилых приміщень перших поверхів для перевірки їх на загазованість. У разі повідомлення мешканців будинку (квартири) чи службового персоналу власників будівель, підприємств про підозру наявності газу (загазованості) забезпечити доступ до приміщень, куди можливе проникнення газу, для усунення несправностей ВБСГ;

- сприяти СПГГ в проведенні ПТО, забезпечувати в період денної пори вільний вхід до квартири спеціалістів СПГГ для проведення ПТО.

Для сприяння забезпеченню балансоутримувачем доступу працівників ПАТ „Запоріжгаз” до квартир мешканців будинків комунальної власності, ПАТ „Запоріжгаз” листом від 18.01.2017 № Зр-СВ-780-0117 надало КП „Наше місто” графік ПТО внутрішньобудинкового газового обладнання та графік планової перевірки щільності споруд ВБСГ і газових приладів на 2017 рік. Відповідно до цих графіків ПТО по вул. [Інформація з обмеженим доступом] повинно здійснюватися в квітні 2017 року.

06.04.2017 ПАТ „Запоріжгаз” висунуло прохання до КП „Наше місто” (засобами електронного Інтернет-зв'язку) щодо сприяння в забезпеченні доступу в квартири мешканців житлового будинку за адресою [Інформація з обмеженим доступом] для планової перевірки щільності у період з 24.04.2017 по 25.04.2017.

Також засобами електронного Інтернет-зв'язку ПАТ „Запоріжгаз” повідомляло КП „Наше місто” 25.04.2017, 26.04.2017, 27.04.2017, 28.04.2017, 03.05.2017, 10.05.2017, 17.05.2017 та 24.05.2017 щодо відключення стояків житлового будинку за адресою: вул. [Інформація з обмеженим доступом] та потребу в наданні доступу саме в квартиру № [Інформація з обмеженим доступом] .

Матеріали розгляду справи свідчать, що починаючи з 24.04.2017 за адресою: вул. [Інформація з обмеженим доступом] , були розміщені оголошення, згідно з якими абонентів було попереджено про проведення робіт з ПТО відповідно до графіку, про припинення подачі газу з 24.04.2017 по 25.04.2017 та в зв'язку з цим про необхідність надання ними доступу у власні квартири.

Слід зазначити, що оголошення від 25.04.2017, 26.04.2017, 27.04.2017, 28.04.2017, 03.05.2017, 10.05.2017, 17.05.2017 та 24.05.2017 було особисто адресовано абоненту квартири № [Інформація з обмеженим доступом] .

Проте, всі вищезазначені дії ПАТ „Запоріжгаз” були здійснено не для поновлення газопостачання на стояк квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] .

Протягом 35 діб з боку ПАТ „Запоріжгаз” мешканцям квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] будинку за адресою: вул.[Інформація з обмеженим доступом] не надавалась послуга з розподілу природного газу.

Отже, протягом тривалого періоду вищезазначеним мешканцям будинку було відмовлено з боку ПАТ «Запоріжгаз» у наданні послуги з розподілу природного газу, яка використовувалася ними для задоволення власних потреб.

Альтернативних джерел отримання послуг з розподілу природного газу, окрім як у ПАТ «Запоріжгаз», у споживачів (населення) не було.

Такі дії ПАТ «Запоріжгаз» були б неможливими за умов значної конкуренції на ринку, оскільки за умов існування значної конкуренції на ринку відбувається змагання між

суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання. Тобто, ПАТ «Запоріжгаз», у разі наявності значної конкуренції на ринку, з метою приваблення споживачів був би вимушений співпрацювати зі споживачами, які звертаються до нього за отриманням послуги з постачання природного газу за регульованим тарифом.

Слід зазначити, що подібні дії ПАТ «Запоріжгаз» мають системний характер (рішення адміністративної колегії територіального відділення від 03.08.2016 № 12-рш.)

Враховуючи вищезазначене, дії ПАТ «Запоріжгаз», які полягали у повній відмові мешканцям квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] будинку № [Інформація з обмеженим доступом] по вул. [Інформація з обмеженим доступом], №№ [Інформація з обмеженим доступом] в будинку № [Інформація з обмеженим доступом] по вул. [Інформація з обмеженим доступом] в наданні послуги з розподілу природного газу, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 5 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу природного газу, шляхом повної відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання

Відповідно до пункту 26 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року №5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за №90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України 14.03.2012 №169-р, (зі змінами), територіальним відділенням листом від 18.08.2017 року № 02-18/01-1767 було надіслано до ПАТ «Запоріжгаз» подання з попередніми висновками у справі №02/29-17 від 18.08.2017 р. №02-120-спр для надання зауважень та заперечень стосовно результатів розгляду справи.

На подання про попередні висновки від 18.08.2017 № 02-120-спр по справі № 02/29-17 ПАТ «Запоріжгаз» не визнало факт вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції та надало свої заперечення листом від 19.09.2017 № Zp-СК-20652-0917 (від 19.09.2017 вх № 4-2063), з якими територіальне відділення не погоджується за таких підстав.

1. ПАТ „Запоріжгаз” вказує, що обставини, які підтверджують наявність у споживача квартири № 5 закритого гіпсокартоном внутрішньобудинкового газопроводу, що проходить у його квартирі та усіх різьбових з'єднань від стояка до газових пристроїв, спростовують доводи територіального відділення, що споживач квартири № [Інформація з обмеженим доступом] вже 03.04.2017 надав допуск до свого приміщення та можливість відключити газове обладнання, в якому виявлено негерметичність. Отже, ПАТ „Запоріжгаз” вважає, що можливість поновити газопостачання на стояк мешканцям квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] з'явилась лише 06.04.2017, після відключення 06.04.2017 від газопостачання газового обладнання квартири № [Інформація з обмеженим доступом] .

Вищезазначене заперечення ПАТ „Запоріжгаз” не приймається до уваги та спростовується наступним.

Споживача квартири № [Інформація з обмеженим доступом] про заплановану дату та час встановлення в його помешканні лічильника газу ПАТ „Запоріжгаз” не було письмово попереджено, як це передбачено Кодексом.

Отже, ПАТ „Запоріжгаз”, не повідомивши споживача квартири № [Інформація з обмеженим доступом] про заплановану дату та час встановлення в його помешканні лічильника газу і не переконавшись в наявності доступу до системи газопостачання в його квартирі для проведення робіт, припинило 27.03.2017 року газопостачання на стояк будинку. В результаті чого, мешканцям квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом], що стали заручниками взаємовідносин ПАТ «Запоріжгаз» з мешканцем квартири № [Інформація з обмеженим доступом], було відмовлено з боку ПАТ „Запоріжгаз” в наданні послуги з

розподілу природного газу.

Крім того, не вжиття Товариством відповідних заходів щодо поновлення послуги з розподілу природного газу (газопостачання), призвело до того, що споживачі квартир №№[Інформація з обмеженим доступом] , які споживають природний газ комплексно (для приготування їжі, підігріву води а і для опалення), залишались без цієї послуги.

2. ПАТ „Запоріжжгаз” вказує, що забезпечення можливості відключення газових приладів квартири № [Інформація з обмеженим доступом] мало бути забезпечено наданням доступу мешканцям цієї квартири до неї, чого не мало місця і факт чого було з’ясовано та відомо територіальному відділенню. Стосовно висновків територіального відділення про не запровадження Товариством протягом періоду припинення газопостачання, необхідних заходів, пов’язаних із здійсненням несанкціонованого доступу до квартири № [Інформація з обмеженим доступом] за умови відмови у санкціонованому допуску, ПАТ „Запоріжжгаз” наполягає, що такі дії були би передбачені лише у невідкладних випадках, пов’язаних з урятуванням життя людей і майна. При цьому ПАТ „Запоріжжгаз” посилається на частину 3 статті 17 Закону України „Про житлово-комунальні послуги” та приписи статті 30 Конституції України, у відповідності до яких не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду. Крім того, ПАТ „Запоріжжгаз” не пов’язує поняття аварійно-ремонтна бригада з поняттям представники виконавця/виробника послуг та поняттям аварійно-диспетчерська служба (АДС) та вважає їх різними суб’єктами. Отже, ПАТ „Запоріжжгаз” вважає безпідставним покладання на операторів ГРМ обов’язку запровадження заходів з несанкціонованого доступу.

Вищезазначене заперечення ПАТ „Запоріжжгаз” не приймається до уваги та спростовується наступним.

Територіальне відділення визнає порушенням дії ПАТ «Запоріжжгаз», що полягали у повній відмові мешканцям квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] в будинку №[Інформація з обмеженим доступом] по вул. [Інформація з обмеженим доступом] в наданні послуги з розподілу природного газу, а не у невжитті ПАТ „Запоріжжгаз” необхідних заходів, пов’язаних із здійсненням несанкціонованого допуску до квартири №[Інформація з обмеженим доступом] .

Стосовно наявності нещільності системи газопостачання (яка знаходилась в квартирі № [Інформація з обмеженим доступом]) ПАТ „Запоріжжгаз” було відомо ще **27 квітня 2017 року**. Проте, до **30 травня 2017 року** (більше місяця) з боку ПАТ „Запоріжжгаз” не було застосовано будь-яких заходів для відновлення газопостачання мешканцям квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] .

Враховуючи вищевикладене, заперечення ПАТ „Запоріжжгаз” спростовуються вищевикладеним та матеріалами справи і не можуть вплинути на прийняття рішення по суті.

На подання про попередні висновки у справі №02/29-17 від 18.08.2017 р. №02-120-спр, надіслане територіальним відділенням мешканцям будинку №[Інформація з обмеженим доступом] по вул. [Інформація з обмеженим доступом] м. Запоріжжя листом від 18.08.2017 № 02-18/01-1768 та гр. [Інформація з обмеженим доступом] листом від 18.08.2017 № 02-18/01-1769, Заявники заперечень не надали.

Частиною другою статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за вчинення зазначеного порушення передбачена відповідальність у вигляді накладення штрафу у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб’єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Чистий дохід ПАТ „Запоріжжгаз” від реалізації продукції (товарів, обіт, послуг), згідно звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2016 рік, складає [Інформація з обмеженим доступом] гривень.

При визначенні розміру штрафу для ПАТ „Запоріжжгаз” враховано:

- розміри доходів (виручки) продавця від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), прямо пов'язаних з порушеннями;
- співпрацю під час розгляду справи з територіальним відділенням, що сприяла з'ясуванню обставин справи;
- вчинення системного порушення законодавства про захист економічної конкуренції;

На підставі вищевикладеного, керуючись статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктом 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 за № 291/5482 (зі змінами), пунктами 31, 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правил розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 № 5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06 травня 1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 14.03.2012 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Запорізького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ВИРІШИЛА:

1. Визнати, що ПАТ «Запоріжгаз» за підсумками січня 2017 року – серпня 2017 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку транспортування природного газу розподільними трубопроводами (розподілу природного газу) в територіальних (географічних) межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського та Приазовського району Запорізької області), де розташовані власні діючі газорозподільні мережі, як таке, що не має жодного конкурента на ринку.

2. Визнати дії ПАТ «Запоріжгаз», які полягали у повній відмові мешканцям квартир №№ [Інформація з обмеженим доступом] будинку № [Інформація з обмеженим доступом] по вул. [Інформація з обмеженим доступом], №№ [Інформація з обмеженим доступом] в будинку № [Інформація з обмеженим доступом] по вул. [Інформація з обмеженим доступом] бригади в наданні послуги з розподілу природного газу, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 5 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу природного газу, шляхом повної відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання.

3. Згідно з частиною другою статті 52 Закону України „Про захист економічної конкуренції” за порушення, зазначене у пункті 2 цього подання, накладити на ПАТ «Запоріжгаз» штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання цього рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції», протягом п'яти днів з дня сплати штрафу, суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Запорізького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк із дня його одержання.

Голова адміністративної колегії територіального відділення

 О.М. Білий